

Bakonyszentlászlói Evangélikus Egyházközség

8431 Bakonyszentlászló, László király utca 1.

88/465–760

bakonyszentlaszlo@lutheran.hu 06-20/824–4889

Gyülekezeti munkatárs: *Hanvay Enikő* eniko.hanvay@lutheran.hu

<i>Lélekszám:</i>	népszámlálás	nyilvántartott	fenntartók
Bakonyszentlászló (anya)		278	208
Zirc (leány)		66	47
Szórványok:			
Bakonyszentkirály		24	
Dudar		12	
Nagyesztergár		4	
Olaszfalu		6	
Felsőpere		-	
Aklipusza		3	
Tündérmajor		5	
Bakonybél		8	
Összesen:		406	255

A település a jégkorszak utáni időtől létezhet, őskori leleteket találtak a régészek. A rómaiak is megjelentek a tájon, egy történész szerint a település neve Crispiana volt. Eredetileg ez a név Bakonyszentkirályt jelölte. A további időre nézve az avarok által készített földvárak maradványai is jelzik a település életét. A földvárak maradványai a Bakony több pontján is mind a mai napig megtekinthetők, a Bakonyszentlászlóhoz legközelebb eső földvársánc-maradvány a fenyőfői országútról a Hódosér völgyébe kanyarodva található. Feltételezhető szláv eredetű népcsoportok jelenléte is, hiszen Zirc település nevében a „cirk” – templom szó lelhető fel. A Bakonyszentlászlóhoz közeli Cuha patak neve is szláv eredetű. Jelentése olyan patakmedret takar, amely nyári, csapadékszegény időszakban képes teljesen kiszáradni. Ez a természeti jelenség mind a mai napig megfigyelhető. A magyarok letelepedése 900 körüli időre tehető. Fenyőfő bizonyítottan Árpád-kori település. Bakonyszentlászló elnevezése nyilván László királyra utal. Későbbi iratok a települést „disznópásztorok tanyájának” említik (bár ez lehet, hogy a közigazgatásilag ma is a településhez tartozó Vinye majorra utal), amelyből teljes biztonsággal következtethetünk arra, hogy a hatalmas kiterjedésű bakonyi erdők szélén makkoltatással folyt az állattenyésztés.

Az első (a mai evangélikus) templomot a 13. században építették, a tatárjárás után. A templom a későromán-koragót építészeti korszakból hazai viszonylatban jelentős méretű falusi templomnak számít. A felújításhoz kapcsolódó régészeti feltárásokból kiderült, hogy a templom környezete a kor szokásának megfelelően temetkezési helyül szolgált. A 14. századból tűzvész pusztításának nyomai kerültek elő, feltételezhető, hogy ekkor omlott össze a behúzott torony, amely jelentős károkat okozott. Ekkor építhettek egy ideiglenes istentiszteleti helyet, mert a templom déli oldalához egy kisméretű kápolna alapjainak maradványai csatlakoznak. Ezt a feltételezést igazolja az ezen romokon jól látható nyugati bejárat és az oltár-alapnak látszó maradványok megléte. Zsigmond király idejében maga a templom szolgált temetkezési helyül. Ezt igazolja az ásatások során feltárt sír is, amely egy fiatal leány jól felismerhető maradványait tartalmazta, az akkori korban vert ezüstpénzzel együtt. A falut a törökök 1531-ben feldúlták, ezután épült a templom körül egy pálos kolostor, amelynek nyomai azonban mára már nem találhatóak. A templom a későbbiek során több jelentős átalakításon ment keresztül, 1753-ban egy jelentős barokkizálás történt. Ekkor kerültek kialakításra a Dunántúl más templomairól is jól ismert, karzatot és hajót megvilágító szegmensíves négyszögletű ablakok, a középkori déli kaput befalazták és a nyugati oldalon nyitottak kaput. Mivel a templomnak tornya nem volt, ezért a templomdombon, a déli oldalon egy harangláb állt,

amelynek alapjai ma is jól láthatók. A feljegyzések szerint 1744-ben, egy tűzvészt követően új harangot helyeztek el a haranglábban. A nyugati homlokzathoz épített torony provinciális barokk stílusban 1816-ban épült fel. A templom a teljes műemléki rekonstrukció (2002) előtti tömegarányát, tetőszerkezetét és nyílászáróit egy újabb tűzvész utáni helyreállításkor, 1876-ban nyerte el. A templom jelenlegi állapota hosszas kutató és tervező munkát követően a lehető leghűségesebben tükrözi az eredeti, középkori állapotot. A megelőző képehez képest 1,7 méterrel magasabb a hajó és a szentély, ismét kialakításra került a keleti oromfal a hozzá tartozó külön szentély-tetőszerkezettel, a déli oldalon a teljes nyílásrendszer a középkori állapotot mutatja és elkészült a rekonstruált déli kapu (porta speciosa) is. Az új tetőszerkezet a középkori építési elveknek megfelelően sokkal meredekebb, mint a megelőző, dőlésszöge 56 fokos.

A templom építésének korából származhat a falu mai neve is, ekkor volt szokás a szent kezdetű helységnévadás. A területhez tartozik a cseszneki vár, amely a Csákok, Garayak, Törökök, Szapolyai István és a Babics család birtoka volt. A török dúlása után 1544-ben a területet még pusztaként említik. A 15 éves háború (1591–1606) után az Esterházy család kapta birtokul a várat és területét is. A Rákóczi szabadságharc eseményei elkerülték a területet, bár a harcok idején a hagyomány szerint Bottyán János (Vak Bottyán) generális megfordult a településen, és az akkor már ismert gyógyhatású forrásánál pihent meg. A kutat a későbbi időkben róla nevezték el, a faluban a főutca Fenyőfő felé vezető szakasza ma is őrzi a nevét. 1735-ben Bél Mátyás azt írja, hogy a falu szintiszta magyar és a salétromos forráshoz fürdő épült. A teljes etnikai egység katolikus vallású németek betelepítésével szűnt meg, akik a Bakony lejtői felé eső falurészen telepedtek meg, és ma is használatos a „Németfalu” elnevezés, amely ezt a területet, az ahhoz tartozó utcákat jelenti. A katolikus templom 1777-ben épült. A gyülekezet irattárában fellelhető feljegyzések szerint az építkezésben az evangélikus családok is segítettek, fogatos szállítással és kétkezi munkával. A település ettől kezdve mind a mai napig hordozza a római katolikus-evangélikus felekezeti kettősséget.

Az evangélikus gyülekezet története a feltételezések szerint a hazai reformáció korai elterjedésének idejére nyúlik vissza, bár erről pontos adatok nincsenek. A kezdetek az 1540-es évekre tehetők. A szentlászlói evangélikusok a középkori eredetű, de elhagyott templomot vették használatba, s érdekesség, hogy azóta megszakítás nélkül ez az evangélikusok temploma.

„Az 1903. évi egyházi névtár 1666 elé teszi a gyülekezet keletkezésének idejét, de forrásaink erről nem szólnak.” – írja Payr Sándor egyháztörténetében.¹ Az első, meglévő anyakönyvet 1720-ban nyitották, az anyakönyv vegyes, keresztelési, esketési, temetési adatokat egyaránt tartalmaz. Az anyakönyv borítójának belsején latin nyelven íródott, rövid „gyülekezettörténet” található, amelyből megtudjuk, hogy első ismert lelkészük ebből az időből *Kovács György* volt (Payr szerint 36 évig dolgozott itt, s Esterházy gróf megkímélte őt attól az üldözéstől, amely pedig országosnak mondható ebből az időből). Az egyik harang 1693-ban készült és ugyanezen anyakönyvi bejegyzések szerint Lövey Balázs győri lelkész több társával a Lipót császár üldözése idején itt talált menedéke, sőt az említett fürdőben meg is gyógyult.

A gyülekezetnek van egy kelyhe: „L.B. 1691.” felírással. Pilárik István püspök Selmecebányán 1706-ban *Clement Jakabot* avatta fel bakonyszentlászlói lelkésznek.² Ez a lelkész 1735-ben távozott Bögdőrére. 1750-ben *Urszini Sámuel* pásztorolta a gyülekezetet, aki Várpalotáról került ide.

A gyülekezet élete évszázadokon keresztül a dunántúli falusi gyülekezetek jól ismert képét mutatta, mind a hitélet, mind a demográfiai változások terén. Az anyakönyvek tanúsága szerint kiegyensúlyozott létszámú, nem túl népes közösség volt Bakonyszentlászló evangélikussága. Az adókvetési ívek, gondnoki naplók híven tükrözik a gyülekezet tagjainak anyagi erejét, áldozatvállalását, amely minden korban lehetővé tette az önálló lelkészi és tanítói állás fenntartását. Az adott kor társadalmi, gazdasági és vallási körülményeibe ágyazottan zajlottak a mindennapok,

1 Payr Sándor: A dunántúli Evangélikus egyházkerület története. Sopron, 1924. 180.

2 Hrabovszky: Presbyterologia. Römer Flóris: A Bakony. 109–114. Tört. Tár. 1903. I. 369.

amelyhez szorosan hozzátartozott az is, hogy a gyülekezet iskolát is tartott fenn. Az iskola működésének kezdetéről sajnos közelebbi adataink nincsenek, az 1800-as évek közepétől szórványosan, később rendezetten fellelhető iratok a működés rendjéről, alkalmanként felmerülő személyi problémákról tanúskodnak. Az iskola helyi szinten meglevő elismertségét mutatta, hogy a 20. század első felében azok a családok, akik a további tanulás lehetőségét meg kívánták adni gyermekeiknek, felekezeti hovatartozástól függetlenül az evangélikus iskolába járaták őket. Az iskola szünet nélkül egészen 1948-ig, az államosítás idejéig működött, utolsó kántortanítója, Frankó Ferenc később az állami iskola igazgatója lett.

A mai lelkészlakást 1910-ben *Magyar Géza* lelkészisége alatt építették. A középkori eredetű templom orgonája a Marburg am Drau-ban (Maribor) működő Alois Hallecker által 1876-ban épített hangszer, amely eredetileg nem Bakonyszentlászlóra készült, hanem az Őrségi egyházmegyébe, a ma Szlovénia területén levő, a magyar határhoz közel eső Péterhegyre. Miután ők 1914-ben nagyobb hangszert rendeltek a jó nevű pécsi Angster cégtől, régi hangszerüket elszállítás fejében felajánlották. A szükségét látva az akkori esperesi tanácskozás úgy döntött, hogy az ajándék hangszer Bakonyszentlászlóra kerüljön. Így érkezett 1914-ben a templomba a péterhegyi gyülekezet régi orgonája. Az első világháború orgonasíp- és harangrekvirálása nem került el a gyülekezetet, a háború után Angster cége pótolta az orgona homlokzati sípjait, a harangokat pedig az Amerikában élő, elszármazott gyülekezeti tagok adományait is felhasználva Seltenhoffer Frigyes soproni műhelyében öntették újra.

Gyülekezetünkben minden vásár- és ünnepnapon tartunk istentiszteletet, Zircen a hónap első és harmadik vasárnapján, valamint nagyünnepeink 1. napján. Ádventi és böjti időben Bakonyszentlászlón hétközi esti alkalmaink is vannak. Konfirmációt kétévenként tartunk, mindig az adott tanév 7. és 8. osztályos hittanosai konfirmálnak. Gyülekezetünkben iskolai hitoktatás folyik, a hittanosokkal és az ifjúsággal 1995 óta minden nyáron gyülekezeti táborokat tartunk.

Templomunkban az egyházi alkalmakon kívül kulturális eseményeket is szervezünk, alapvetően hangversenyeket, de a templom volt már ikon-kiállítás helyszíne is. Terveink között szerepel ennek a hagyománynak a továbbvitele.

A templom felújításának elkészülte után még egy nagy terve van gyülekezetünknek: egy korszerű, lehetőség szerint minél több egyházi alkalom megtartására alkalmas gyülekezeti ház építése.

Lelkész neve	Szolgálati idő
Kovács György	1666-1702
Hada Tamás	1706-1714
Fodor Pál	1715-1720
Ursziny Sámuel	1720-1725
Clement Jakab	1729-1735
Ursini Sámuel másodsor	1735-1769
Kiss Zsigmond	1769-1771
Bertók György	1771-1773
Mayer Dániel	1773-1782
Lányi Mihály	1782-1783
Döbrentey Lajos	1784-1786
Szűts János	1786-1787
Suhajda István	1787-1792
Kaltsits Ádám	1792-1794
Druglányi Pál	1794
Szikora Pál	1794-1808
Dregály Pál, Druglányi P!	1808-1839
Dienes Gábor hl.	1839-1848

Dienes Gábor	1848-1886
Tatay Sámuel hl.	1886-1887
Szerényi Sándor	1887-1888
Nagy Sándor	1889-1908
Dörner Frigyes hl.	1908
Magyar Géza	1908-1910
Mogyorósy Gyula	1910-1944
Zoltai (Zsupznek) Gyula	1945-1948
Szentgyörgyi (Amminger) Ferenc	1949-1964
Dorn Vilmos	1964-1971
Ruttkay Levente hl. (Bakonytamásiból)	1971-1979
Szabó Vilmos Béla hl. (Bakonytamásiból)	1979-1986
Zügn Tamás hl. (Lovászpátonáról)	1986
Selmeczi Lajos hl. (Sikátorból)	1986-1989
Mitykó András hl. (Lovászpátonáról)	1989-1993
Ördög Endre	1993-

Segédlelkész neve	Szolgálati idő
--------------------------	-----------------------

Eősze Zsigmond	1829-1893
Dienes Gábor	1837-1839
Dörner Frigyes	1908

Tanító neve	Szolgálati idő
--------------------	-----------------------

Zámbó János	?1732-1734?
Komor (Fejes) Pál	1744-1759
Németh István	1759-1761
Komor (Fejes) Pál	1761-1767
Farkas Ádám	1767-1768
Clementis József	1767-1786
Új István	1786-1800
Jeszenszky József	1800
Németh Zsigmond	1801-1805
Gahó Márton	1805-1825
Badits István	1826-1834
Ittész József	1835-1845
László János	1845-1848
Záborszky Sámuel	1850-1884
Magyar Manó (Emánuel) sttó	1852-1855
Csányi Mátyás	1884-1887
Nagy Sándor	1889-1890
Polster Adolf sttó	1890-1892
Eősze Zsigmond sttó	1892-1893
Sokoray Gyula	1897-1902
Szebedinszky Mihály	1920-1922
Benkő Béla	1922-1926
Bőke Ernő	1927-1937
Gimesi István	1937-1940
Frankó Ferenc	1943-1948

A gyülekezet jelenlegi tisztségviselői a 2006. évi általános tisztújítás után

Ördög Endre lelkész
Szabó Sándor felügyelő
Berzsényi Istvánné pénztáros
Molnár Gyula gondnok
Benkéné Meilinger Ildikó presbiter
Borbásné Óvári Éva presbiter
Borbély Józsefné presbiter
Csomai Imréné presbiter
Dér Istvánné presbiter
Dér Jánosné presbiter
id. Fodor Ferenc presbiter, tb. felügyelő
Hebling Istvánné presbiter
Kovács János presbiter, megyei küldött
ifj. Matyók István presbiter
Osza Béláné presbiter
Rotaridesz János presbiter
Sári Ottóné presbiter
Siffelné Török Andrea presbiter
Szabó László presbiter
Tomozi Zsuzsanna presbiter